

Några minnen från min barndomstid

Svenska pensionärsförbundets skrivartävling "Berätta din historia" blev en succé. I senaste nummer av God Tid publicerade vi Ragnar Backströms minnen från när Porkalaområdet tömdes. I detta nummer är det Levi Berglunds tur att berätta sin historia. Levi Berglund, 90, fick ett hedersomnämmande för sina hågkomster från barndomens Lappfjärd.

Jag skall nu försöka få ihop lite minnen från de första ljuva åren när grabben var liten och inte hade pjäxor på fötterna.

Inte kunde jag ens ana att jag skulle skriva om mig själv. Men så kan det gå till här i världen, särskilt när man är efterklok. Och det är väl inte så dumt i alla fall.

Först ska jag nu berätta om vaggan som jag blev rullad i som barn. Jag kommer nog ihåg vaggan som jag troligen har blivit vaggad i någon gång. Den var så trasig när jag såg den.

Sen kommer jag ihåg att jag har sett en annan gunga som skulle hängas från två krokarna i en ås under taket. De kallas brödtainsåsar på dialekt. Mellan dem skulle brödet hänga och torka på en avbarkad fin käpp, som vi kallade för brödtainskäppin. Om inte brödet hängdes på tork kunde det mögla. Vi fick bryta åt oss en brödbit därifrån när vi åt - vi hade goa tänder på den tiden.

Ja, om jag nu återgår till gungan, så fick vi väl sitta där i gungan emellanåt och gnälla tills vi lugnat ner oss. Bra var det. Vi fick gnälla tills mamma kokade gröt, pärongröta (läs: potatisgröta) eller en fläskpanna åt dem som skulle ut och arbeta. Den gungan har jag sett någonstans, men den var ju som sagt trasig.

Vi växte till oss, fick lite mera gröt i magen och blev stadigare på benen. Snart orkade vi för egen kraft krypa upp bakom pappas och mammas ryggar. Det har jag nog ett gott minne av. Jag tycker mig precis se framför mig hur trygga vi var. Då visste jag inte vad framtiden skulle bära med sig, men nu vet jag hur allt har gått till i denna fantastiska underbara tid.

Åren gick och vi blev äldre. Så när jag blev fem, kanske sex, då började jag minnas lite bättre. Det blev full fart på mig kan jag tänka. Jag sprang i nattskjortan kring golvet. Jag kommer ihåg hur vi brukade leka på golvet syster och jag. Vi lekte med dockor och kläder. Sedan hade hon något slags spis, kan jag minnas. Den var gjord av en pafflåda. Det var nog inte precis någon fin spis, men den förställdes i alla fall en spis.

Jag hade inget bättre att komma med. Det var någonting som skulle föreställa en bil i alla fall. Den var ihopspikad av några brädbitar. Jag hade grankottar som last på min fina bil. Jag lastade dem av och an. Sedan stack jag tändstickor i dem som ben och de föreställde kor. Kan ni tänka vilka lek-saker vi hade. Det var så på den gamla goda tiden.

Grannbarnen kunde komma in ibland. Då blev vi många på golvet. Men vi fick inte ha något stort ljud, för då ropade pappa med det samma "mindre ljud gossar". Det går inte att jämföra med nuet. Vi fick lugna ner oss och fortsätta leken i lugnare tempo eller gå ut och hitta på någon annan lek. Det var bara så.

Levi Berglund från Lappfjärd skriver om sina barndomsminnen. Foto: Patrick Ragnäs.

Vi brukade ofta sitta på sofflocket och titta på när pappa sydde stövlar åt karlarna som jobbade i skogen vintertid. Pappas stövlar var så mycket varmare än gummistövlar. De använde skor med långskaft som arbetsskor.

Allihopa hade vi såna skor. Jag minns hur stolt jag var när jag fick nya stövlar. Jag gick ut på gården för att visa upp dem för granngårdens gossar:

"Va tusan", sade en utav gossarna, "no je dom fin".

Och nog tyckte jag själv att de var fina må ni tro. Jag ser precis hur de såg ut fast det är så länge sedan. Men det var då, på den ljuva tiden när man inte visste så värst mycket om det världsliga livet.

Jag hade nog det lite bättre än grannbarnen. Vi syskon fick ofta följa med när de äldre gick till bys. De sade så förr när de gick någonstans. Då kunde man få lite gott att äta, och så fick man ju sitta i släden. Det var också roligt att bara hoppa och skutta på stenarna. De använde järnskodda hjul på den tiden, så kärnan hoppade och skramlade när Pälle sprang i väg. Oj, vad roligt det var.

Flera gånger fick jag följa med till kyrkan i Sideby. Sven, som var tre år äldre, kände sig som en stor pojke och han ville inte följa med alla gånger. På hemvägen så brukade far och mor stanna för att hälsa på släktingar. Det tyckte vi om, Bertha och jag.

Då fick man någon liten god bulle och kanske någon karamell, om de råkade ha. Det var ju inte så säkert det heller. Den tiden var inte som nu.

Det var det om kyrkresan.

Det hände inte så ofta att man fick hoppa i linjärskärnan. Skulle mamma bara ut och hälsa på någon tant så var det bara att gå till fots. Men också då fick vi följa med – och det var roligt.

Bänken som vi satt på när pappa sydde finns kvar i Lillsund. Den står vid väggen inne i stugan. Det var skomakar-bänken som vi sade. Där fanns, prylar, knivar utav alla modeller, läster utav alla storlekar och mycket annat som hör skomakaren till. Jag har någonting kvar än i dag, som far använde när han gjorde hudarna rena från kött.

Alla djur som han slaktade gjorde han läder av. Han gar-

vade sina hudar själv. De sade "garva" förr när de gjorde hudarna rena från kött. Men nu görs det i fabriker i större skala, så våran tid är nog förbi.

Det var ett stort jobb när man skulle garva hudar. Det krävdes bark av videbuskar. Man klade barken i en tunna och blandade med ljummet vatten. Sedan satte man stenar som tyngd för att hudarna skulle hållas ner under vattenytan. När hela jobbet var avklarat så kunde vi få nya pjäxor på fötterna. Å det var inte fy skam, kan jag tänka mig.

En gång slaktade far en gammal häst. Jag kommer så bra ihåg den gamla märren. Hon hette Pion. Hon slaktades och saltades och lades i stora trätunnor, saltades lite till och fick stå ett bra tag. Sedan hängdes köttet upp i bastun och röktes, sedan koktes det köttsoffa. Kanske äts det med bröd och potatis, och det var gott. Allt gick åt kommer jag ihåg. Många munnar tömde nog grytorna. Det var inte bara att gå till affären och köpa lädor och korvar på den tiden.

Sedan så fanns det fårkött och griskött, så vi led inte av hunger som så många andra gjorde, trots att det inte fanns så gott om pengar. Det var många hungriga munnar som skulle mättas. De fick nog vara självförsörjande på den tiden. Jag kan inte minnas att jag åt korv när jag var tonåring – knappeligen.

Jag skall nu berätta en sann historia. Vi hade börjat i skolan, i den högre klassen, och vi var fem stycken som traskade i väg. Kallt var det och mycket snö. Det var sex kilometer och de var mörkt. Vi frös och vi sprang. Då sade en av gossarna "Nu tar jag nog av mig skorna. Jag fryser fötterna av mig." En häst hade gått före oss och den hade lämnat spillning efter sig. Gossen värmde fötterna i hästspillningen och sedan kunde vi fortsätta till skolan.

Nå på hemvägen började vi diskutera om vi skulle göra en bil, fast vi knapp hade sett en. Vi sökte fram bräder, spik och hammare och började fantisera om hur bilen skulle se ut. Följande dag blev det full fart på bygget. Det gick undan för vi var många som byggde. Jag frågade bror om han kunde säga till trissor åt oss som hjul. Vi använde en stor skorplåda som hytt. Bilen blev färdig och vi provkörde den. Då sade en pojke "Voj, fankosin kva he gaar bra". När vi kom till skolan följande dag och pratade om vad vi gjort så ville de också provåka vår bil.

Det var granngossen och jag som skulle ut i skogen och söka fågelbon. Vi gick där vi gått så många gånger förr. Vi visste att en gammal gubbe brukade koka brännvin i skogen. Vi vandrade genom skogen, tittade oss omkring, närmade oss stugan. Intill stugan fanns det en bastu. Just när vi kom fram till bastun så hoppade gubben ut och skrek:

"Vad springer ni här och snokar?"

Vi fick bråttom hem. Fötterna tog nästan inte i marken. Senare gjorde vi en ny vända till gubben. Då var han hur snäll som helst. Han sade "kom in nu så ska ni få smaka". Ja, ni vet. Vi blev snurriga i huvudet och fick gå hem utan att ha hittat några fågelbon.

Jag hoppas att ni kan läsa detta rädd. Jag har varit med om allt detta. Jag är nu snart 90 år när jag skriver detta. Tack och farväl!

LEVI BERGLUND
Lappfjärd

Svenska pensionärsförbundet utlyser skrivartävlingen

På tröskeln till livet som senior

Övergången mellan ett aktivt yrkesliv och ett liv som pensionär är en omtumlande upplevelse. En del upplever det som en väldigt traumatisk tid, andra känner bara en stor lättnad över att de tunga åren på ett slitsamt jobb är över.

Oberoende av hur du upplevde den här tiden handlar det om ett brytningsstadium i livet. Du har säkert erfarenheter och minnen från den här tiden som du vill dela med dig av. Temat i förbundets skrivartävling får tolkas fritt. Det kan omfatta såväl egna minnen och reflektioner kring åren när du gick i pension som en mera fiktionsartad berättelse. Du sätter själv rubrik på din text.

Texterna får omfatta högst fem maskinskrivna sidor med normal font och med radavståndet 1,5.

Tävlingen är öppen för alla medlemmar inom Svenska pensionärsförbundet.

Första priset är ett stipendium på 500 euro, andra priset är ett stipendium på 300 euro och tredje priset är ett stipendium på 200 euro.

De vinnande bidragen utses av God Tids chefredaktör Markus West och publiceras i God Tid med början i nr 7/2016.

Vinnarna prisbelönas på förbundets höstmöte 2016.

Förbundet arkiverar insända bidrag och överläter kopior till Svenska centralarkivet. Insända manuskript returneras ej.

Sänd in din text senast den 31 maj 2016 per post till Svenska pensionärsförbundet, PB 129, 00101 Helsingfors eller per epost kansliet@spfpension.fi

För närmare information kontakta verksamhetsledare Berit Dahlin, berit.dahlin@spfpension.fi eller 020 728 8812.

